

Test SJL

Meno a priezvisko: _____

Ukážka 1

Zameranie slovesného deja (Intencia slovesného deja)

Intencia čiže zameranie slovesného deja je slovesná lexikálno-gramatická kategória. Na jej základe sa buduje intenčný systém slovesa, ktorý sa skladá z pomenovacích prvkov (deja a účastníkov deja) a vzťahov medzi nimi. **Dej (D)** vychádza z východiska a prechádza na cieľ deja. Východiskom je činiteľ alebo **agens deja (A)** a cieľom je zasiahnutá vec alebo **paciens deja (P)**. Pri každom deji môžeme teda použiť schému A – D – P. V tejto schéme sa naznačuje smerovanie deja od agensa k paciensovi (od východiskového bodu k cieľovému bodu deja).

Podľa vyjadrenia jednotlivých prvkov a vzťahov možno podeliť všetky slovesá do niekoľkých skupín. Sú to intenčné typy sloves.

Prvý typ: Ak sa všetky prvky vyjadrujú osobitne, máme intenčný typ $A \rightarrow D \rightarrow P$. Sem patria slovesá, pri ktorých sa zvyčajne vyjadruje aj činiteľ deja, aj zasiahnutá vec (resp. zasiahnuté veci) osobitnými slovami. Tento intenčný typ je najbohatší. Patria sem napr. slovesá *rúbať, pomáhať, dotknúť sa, hovoriť, prať, ťahať, vzdorovať, požičať, vysypať*.

Druhý typ: Ak sa osobitným výrazom nepomenúva cieľový bod deja, a to preto, lebo cieľový bod deja sa chápe ako obsiahnutý v samom deji, dostávame intenčný systém, ktorý sa dá zachytiť schémou $A \rightarrow D_P$. V jednom spoločnom výraze D_P je pomenovaný aj dej, aj paciens deja. Patria sem napr. slovesá *trúbiť, kúriť, tancovať, štrajkovať, strieľať, smiať sa, dýchať, horieť, nocovať*.

Tretí typ: Ak sa osobitným výrazom cieľový bod deja nepomenúva, lebo sa chápe ako totožný s východiskovým bodom, dostávame intenčný systém $A_P \rightarrow D$. V jednom spoločnom slove je pomenovaný aj agens, aj paciens deja. Patria sem napr. slovesá *uberať sa, cestovať, jazdiť, padať, túlať sa, vracáť sa, vstať, ležať, visieť*.

Štvrtý typ: Ak agens aj paciens deja splývajú, dostávame intenčný systém, v ktorom sa agens neuvedomuje, hoci je obsiahnutý v nositeľovi deja. Patria tu slovesá, ktoré majú stavový význam, napr. *blednúť, mäknúť, puchnúť, chorľavieť, mocnieť, žiť, smútiť, bdieť, spať, rásť, krívať*.

► Morfológia slovenského jazyka (upravené, krátené)

Do ktorého intenčného typu patria nasledujúce slovesá?

1. bežať _____

2. mladnúť _____

3. strihať _____

4. Ktorým z nasledujúcich slov nemožno nahradiť slovo *resp.* v treťom odseku ukážky?

A, eventuálne

C, alebo

B, prípadne

D, čiže

5. Ktoré sloveso, uvedené ako príklad k druhému intenčnému typu, je napísané pravopisne nesprávne?

_____

Ukážka 2

SRSTNATÁ ZVER	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.
jeleň lesný, jelienča									01.08. - 15.01.			
jelenica									01.08. - 31.12.			
jeleň sika	CELOROČNE											
daniel škvrnitý										01.09. - 15.01.		
danielica, danielča									01.08. - 31.12.			
muflón lesný (1)									01.08. - 15.01.			
muflónica, muflónča									01.08. - 31.12.			
srnec hôrny						16.5. - 30.09.						
srna, srnča									01.09. - 31.12.			
jeleník bielochostý	CELOROČNE											
kamzík vrchovský alpský										01.09. - 31.12.		
diviak lesný, diviačica								01.07. - 15.01.				
diviača, lanštiak	CELOROČNE											
zajac poľný (2)												01.11.-31.12.
králik divý									01.09. - 31.12.			
vlk dravý (3)												01.11.-15.01.
šakal zlatý									01.08. - 28./29.02			
jazvec lesný									01.09. - 30.11.			
kuna lesná, skalná									01.09. - 28. /29.02			
tchor tmavý									01.09. - 28. /29.02			
ondatra pižmová	CELOROČNE											
líška hrdzavá	CELOROČNE											
medvedík čistotný	CELOROČNE											
psík medvedíkovitý	CELOROČNE											
norok severoamerický	CELOROČNE											

V tabuľke je uvedený prehľad, kedy poľovníci môžu (zelená farba) a nemôžu (červená farba) loviť uvedené druhy srstnatej zveri.

6. Koľko z uvedených druhov poľovníci nesmú loviť 28. februára? _____

7. Uvedte obdobie, kedy sa môže loviť najviac druhov srstnatej zveri. _____

Ukážka 3

- A boli mi akurát,
- B Mal som ich veľmi rád,
- C Spadli mi do mláky
- D z umelej hmoty.
- E kvalitný výrobok
- F aj do spoločnosti,
- G aj do roboty.
- H pekné tepláky,

► Milan Lasica: *Smola*

8. V predchádzajúcom úryvku je poprehadzované poradie veršov. Zmysluplne ich zorad'te.

_____

Ukážka 4

1. Každý ho máme v kuchyni. 2. Stojí si tam v plastovej alebo sklenej fľaši a čaká, čo sa stane – či skončí na panvici alebo v šaláte. 3. Bez neho si žiadny kuchár jeho kulinársky život nevie ani predstaviť. 4. Olej je pre kuchyňu, skrátka, esenciálny.

► Jozef Kolečák: *Pomazanie*

9. Ak by sme text chceli o jednu vetu skrátiť, ktorú v žiadnom prípade nemôžeme vynechať? _____

10. Ktorá z viet je napísaná so štylistickou chybou? _____

